

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора економічних наук, професора
ДЗЬОБИ ОЛЕГА ГРИГОРОВИЧА

на дисертаційну роботу

ЗАВЕРБНОГО АНДРІЯ СТЕПАНОВИЧА на тему:

«ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В СФЕРІ ЕНЕРГЕТИКИ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 - економіка та управління національним господарством

Актуальність теми дисертації та її зв'язок із науковими програмами, планами, темами

Гармонійний економічний та соціальний розвиток суспільства неможливий без забезпечення енергетичними ресурсами. Вміле формування і ефективне реалізування економічної політики країни в енергетичній сфері сприятиме реформуванню та подальшому розвитку національної економіки. Необхідність здійснення наукових досліджень обумовлена нагальною потребою реформування енергетичної сфери країни в умовах євроінтеграції з урахуванням вимог, що відображені в енергетичному блоці Угоди про асоціацію України та Європейського Союзу. Вказане обумовлює актуальність обраної теми дисертаційної роботи.

Серед основних положень дисертації практичне значення мають розроблені у дисертації методичні рекомендації та прикладний інструментарій, застосування яких дасть змогу формувати економічну політику України в енергетичній сфері із врахуванням особливостей європейського вектору розвитку з метою забезпечення економічних, енергетичних та екологічних інтересів суспільства.

Актуальність теми підтверджується також і тим, що дисертаційна робота Завербного А.С. була виконана в межах науково-дослідних робіт Національного університету «Львівська політехніка» «Геоінформаційні технології побудови регіональних кадастрів емісії парникових газів для підтримки прийняття ефективних економіко-адміністративних рішень (номер державної реєстрації 0111U001210), «Проблеми формування систем

менеджменту в умовах європейської інтеграції» (номер державної реєстрації 0118U000346), «Розвиток процесно-структурованого менеджменту в умовах транскордонного співробітництва підприємств» (номер державної реєстрації 0117U001463), «Розвиток міжнародних економічних відносин в умовах глобалізації та євроінтеграції» (номер державної реєстрації 0117U001462), також в межах науково-дослідної роботи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» «Фінансове забезпечення регіонального розвитку в умовах децентралізаційних та євроінтеграційних процесів» (номер державної реєстрації 0115U007117).

Ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків та результатів дисертаційної роботи

Основні результати дисертаційної роботи автора повною мірою обґрунтовані. В основу дослідження покладено актуальні праці зарубіжних і вітчизняних науковців, які присвячені формуванню економічної політики України в сфері енергетики за умов євроінтеграції.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується використанням широкої інформаційної бази за темою дисертації, зокрема, статистичної звітності ДП «Енергоринок», ДП «Національна енергетична компанія «Укренерго», НАК «Нафтогаз України», матеріалів періодичних видань і міжнародних оглядів, нормативно-правових актів України, зокрема, Указів Президента України, правових і нормативних актів Верховної Ради України і Кабінету Міністрів України, офіційних даних Державної служби статистики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, інтернет-джерел тощо. Перелік використаних джерел в дисертаційному дослідженні складає 446 найменувань.

Автором дисертації чітко окреслено мету та завдання дослідження, обґрунтовано теоретичні і методичні підходи щодо їх виконання, розроблено та апробовано відповідні пропозиції, які у своїй комплексності є науковим шляхом вирішення окреслених проблем. Особливо варто відмітити, що завдання дослідження, положення наукової новизни і висновки дисертації є логічно взаємопов'язаними. Результати дослідження отримані автором особисто. З праць, опублікованих у співавторстві, дисертантом використано

лише ті положення та ідеї, які є результатом його особистих досліджень. У дисертаційній роботі матеріали та висновки кандидатської дисертації автора не використовувались.

Дисертаційна робота Завербного А.С. є оригінальною науковою працею, яка виконана на належному теоретичному і прикладному рівні. Вона характеризується послідовною структурною побудовою, є комплексним і завершеним науковим дослідженням. Зміст роботи та широта висвітлення проблеми свідчать про різносторонню і, водночас, комплексну наукову компетентність її автора. На користь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків і результатів дисертаційної роботи свідчить застосування сукупності принципів, прийомів наукового пізнання та дослідження, загальнотеоретичних, спеціальних та міждисциплінарних методів, таких як: метод теоретичного узагальнення, статистичного та порівняльного аналізу, метод експертного оцінювання, метод порівняння, метод синтезу, графічний метод, метод системного аналізу, метод структурно-динамічного моделювання історичний метод, метод експертних оцінок, метод факторного аналізу, метод кореляційно-регресійного аналізу, метод ієрархій, матричний метод, метод структурно-динамічного аналізу, методи групування та систематизування, морфологічний аналіз тощо.

Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків та результатів дисертаційної роботи підтверджується і тим, що вони розглянуті та схвалені на чималій кількості міжнародних, всеукраїнських та міжвузівських науково-практичних конференцій.

Структура дисертаційної роботи та зміст її основних положень

Основний текст дисертаційної роботи викладений на 402 сторінках. Загалом дисертація складається зі вступу, 5 розділів, висновків, списку використаних джерел із 446 найменувань та 8 додатків.

У першому розділі дисертаційної роботи «Теоретичні засади формування економічної політики в енергетичній сфері України» (с. 47-97) дисертантом досліджено сутність та значення економічної політики у сфері енергетики та енергетичного балансу України (с. 47-70), вивчено та критично проаналізовано світовий досвід управління енергетичною сферою (с. 71-81), узагальнено глобалізаційно-інтеграційні тенденції в світовій енергетиці та доведено

важливість їх врахування при формуванні економічної політики у сфері енергетики в Україні (с. 81-96).

У другому розділі дисертаційної роботи «Концептуальні засади стратегічного розвитку енергозабезпечення України в умовах інтеграції з Європейським Союзом» (с. 98-154) автором проаналізовано енергоцілі економічної політики в умовах євроінтеграції (с. 98-115), визначено методичні підходи до формування екологічної складової енергетичної політики з урахуванням європейських регламентів (с. 115-129), досліджено види енергії (с. 132, рис. 2.12) за джерелами її отримання (с. 130-133) та динаміку використання відновлювальних джерел енергії в світі та Україні (с. 134-152).

У третьому розділі дисертаційної роботи «Створення умов для ефективного енергозабезпечення в економіці України» (с. 155-256) дисертантом здійснено аналіз енергетичної галузі як основної складової економіки країни (с. 155-200), охарактеризовано енергетичну безпеку як один із найвпливовіших факторів національної безпеки країни (с. 200-203). Окрім того, у третьому розділі дисертантом здійснено класифікацію ризиків суб'єктів енергетичного ринку України за критерієм «характер результату» (с. 207, табл. 3.7), а також розвинуто структуру, деталізовано зміст системи управління енергетичними ризиками, яка, на відміну від існуючих, включає можливість ідентифікування та якісного оцінювання ймовірності настання ризиків, рівня їх впливу шляхом візуалізації результатів з метою позиціонування ризиків на полі матриці «ймовірність/вплив», що сприятиме встановленню їх пріоритетності за цими критеріями (с. 200-233). Також автором досліджено систему взаємовідносин енергопідприємств з енергоринком та запропоновано модель розвитку ринку електроенергії України (с. 233-254).

У четвертому розділі дисертаційної роботи «Реалізування енергетичної політики України в умовах євроінтеграції» (с. 257-348) автором проаналізовано енергоефективність економіки України (с. 257-258), досліджено проблеми паливно-енергетичного комплексу України у 2005 та 2018 рр. (с. 258, табл. 4.1). Також автором досліджено динаміку інвестування енергетичної сфери України (с. 259-262), проаналізовано процес підвищення рівня енергоефективності за рахунок реалізації потенціалу енергоощадності у промисловості (с. 262-263), досліджено вплив енергетики на екологію, зокрема проаналізовано структуру відпрацьованих газів та фактори, що на неї впливають (с. 263-268), проаналізовано європейські регламенти на паливо та перспективи застосування

їх в Україні (с. 268-271), обґрунтовано стимулювання енергоефективності та використання відновлювальних джерел енергії в економіці України (с. 271-281), запропоновано методичні рекомендації щодо удосконалення процесу формування енергетичної політики України з метою реалізування енергостратегій (с. 282-297). Автором досліджено процес диверсифікування як ключову складову розвитку енергетики в умовах євроінтеграції (с. 298-318), досліджено проблеми та перспективи планування та організування енергетичної сфери в Україні (с. 318-344).

У п'ятому розділі дисертаційної роботи «Моделі впливу енергополітики на економічну безпеку України» (с. 348-423) дисертантом сформовано систему управління енергетичною безпекою в умовах євроінтеграції (с. 348-374), досліджено енергетичну інфраструктуру України та чинники впливу на рівень її захисту (с. 374-385). Дисертантом запропоновано модель компатибільності (узгодженості) енергетичної інфраструктури з іншими складовими критичної інфраструктури України (інституційної, технологічної) для забезпечення процесу безперебійної взаємодії всіх ключових елементів критичної інфраструктури України та підвищення рівня енергетичної, відповідно і економічної та національної безпеки країни в євроінтеграційних умовах функціонування (с. 385-390). Також в роботі розвинуто метод інтелектуалізації енергетичних систем України, який, на відміну від існуючих, базується на розподіленні мереж, відході від посередників та переході на пряму взаємодію із контрагентами, обробленні, аналізуванні масиву нефінансової інформації, що міститься в угодах, носить уніфікований вигляд, необхідний для учасників енергетичного ринку, представників фінансового сектору, застосуванні «Smart Grid» (електричної мережі, що включає оперативні, енергоощадні заходи, поновлювані джерела енергії, ресурси забезпечення енергоефективності тощо). Автор переконливо доводить, що впровадження в Україні електронного керування параметрами електроенергії, виробництвом та подальшим її розподіленням сприятиме реформуванню і гармонійному розвитку енергетичної сфери України у відповідності із європейськими регламентами і вимогами (с. 391-403) та обґрунтовує модель системи управління розподіленням енергетичних ресурсів в Україні за блокчейн-технологією. Це буде сприяти децентралізації енергетичних трансакцій, генерації, постачанню енергії на основі відновлювальних/традиційних джерел, сприятиме вирішенню проблем подолання відстаней між місцями генерування енергії із

відновлюваних джерел та її основними споживачами (промисловими центрами) (с. 403-409). Автором в дисертації удосконалено метод прогнозування загального кінцевого енергоспоживання України для відповідного планування обсягів енергетичних ресурсів з метою використання його для побудови енергетичної політики, що, на противагу існуючих, враховує такі змінні як економічну кон'юнктуру та політичну ситуацію в країні (с. 410-423).

Наукова новизна положень, висновків та результатів дисертаційної роботи

У дисертаційній роботі Завербного А.С. сформульовано та обґрунтовано низку положень, висновків і рекомендацій, які відзначаються науковою новизною та мають практичну спрямованість. Така новизна викладена коректно, послідовно і системно.

Зокрема, було розвинуто класифікацію різновидів енергетичних балансів, яка доповнена автором такими додатковими ознаками: комплементарності (за рівнем використання відновлювальних джерел енергії, за рівнем енергетичної безпеки та інноваційністю) для ідентифікації рівня використання відновлювальних джерел енергії споживачами енергоринку та подальшого стимулювання гармонійного розвитку відновлювальної енергетики країни (с.51-57 дисертації; с. 9-10 автореферату).

Автором удосконалена класифікація різновидів диверсифікації енергетичних ресурсів і напрямків постачання шляхом доповнення існуючої за класифікаційною ознакою «за етапами реалізування» «поточним» (за умови миттєвого реагування на заміну енергетичного ресурсу), існуючий вид «застосування інноваційних технологій перероблення та використання енергетичних носіїв» доповнено «транспортуванням», що теж є потенційним предметом для диверсифікації постачання; за класифікаційною ознакою «за базами НДДКР» – «розроблення інноваційних енергетичних послуг» та за класифікаційною ознакою «за напрямками реалізування» – «змішаним», що поєднує зазначені види (с. 64-70 дисертації; с. 11 автореферату).

В дисертації удосконалено метод субординування цілей енергетичної, економічної сфер та екології країни, що на відміну від існуючих включатиме також умови досягнення поставлених цілей, їх взаємоузгодженості (компатибельності) (с. 98-102 дисертації; с. 13 автореферату);

Також в роботі набула подальшого розвитку структура системи управління енергетичними ризиками, що включає, на відміну від існуючих, можливість ідентифікації, якісного оцінювання ймовірності настання даних ризиків, рівня їх впливу шляхом візуалізації результатів для позиціонування ризиків у матриці «ймовірність-вплив». Це спростить процес встановлення пріоритетності енергетичних ризиків за вказаними критеріями (с. 200-233 дисертації; с. 18-19 автореферату).

В дисертації вперше обґрунтовано метод стимулювання енергоефективності, використання відновлювальних джерел енергії в економіці з метою зниження рівня енергоспоживання в Україні (с. 274-281 дисертації; с. 19-20 автореферату).

Автором було також удосконалено метод вартісної оцінки рівня економічного ефекту (ефективності) реалізування заходів із енергозбереження в процесі запровадження використання відновлювальних джерел енергії, який, дозволяє визначити структуру місцевої (локальної) системи, потужності, види установок тощо, що, на відміну від існуючих, дозволяє враховувати рівень ефективності використання комбінованої системи енергопостачання (с. 309-318 дисертації; с. 21-23 автореферату).

В дисертаційній роботі розроблено модель узгодженості (компатибельності) енергетичної інфраструктури України з іншими складовими критичної інфраструктури країни - інституційною і технологічною з метою забезпечення процесу безперебійної взаємодії всіх ключових елементів критичної інфраструктури країни, підвищення рівня енергетичної, екологічної, економічної та національної безпеки країни за умов євроінтеграції (с. 385-390 дисертації; с. 23-24 автореферату).

Автором розвинуто метод інтелектуалізації енергетичних систем країни, який, на противагу відомим, ґрунтується на процесах розподілу мереж, відходу від посередників, переходу на безпосередню взаємодію із контрагентами, формуванням, обробленням, дослідженням і аналізуванням масиву інформації (зокрема нефінансового характеру), що міститься в угодах (договорах) і має уніфікований вигляд, що є необхідним для учасників енергетичного ринку, представників фінансового сектору, застосуванні «Smart Grid» (електричної мережі, яка включає оперативні, енергоощадні заходи, поновлювані джерела енергії, ресурси забезпечення енергоефективності тощо). Впровадження в Україні електронного керування параметрами електроенергії,

виробництвом/розподіленням сприятиме процесу реформування та подальшого гармонійного розвитку енергетичного сектору економіки у відповідності із європейськими регламентами та вимогами (с. 394-403 дисертації; с. 23, 25-26 автореферату).

В роботі обґрунтовано модель системи управління розподіленням енергоресурсів України за допомогою блокчейн-технології. Це дозволить децентралізувати енергетичні трансакції, генерувати, постачати енергію на базі відновлювальних і традиційних джерел, вирішить проблему значної відстані між місцями генерації енергії отриманої з відновлюваних джерел і промисловими центрами країни (с. 403-409 дисертації; с. 23, 25-26 автореферату).

В дисертаційній роботі удосконалено метод прогнозування загального кінцевого енергоспоживання України для прогнозування обсягів енергетичних ресурсів з метою використання його для побудови енергетичної політики, що, на противагу до існуючих, враховує такі змінні, як економічну кон'юнктуру та політичну ситуацію в країні (с. 410-423).

Представлені у дисертаційній роботі результати дослідження мають наукову новизну. У сукупності вони представляють розроблення концептуальних, теоретико-методологічних і методико-прикладних засад формування економічної політики України у сфері енергетики в умовах євроінтеграції.

Практична та теоретична цінність положень, результатів та висновків дисертаційної роботи

Практичну цінність мають отримані в процесі дисертаційного дослідження наукові результати, які заслуговують на використання у діяльності органів державної влади, а також суб'єктів підприємницької діяльності. Зокрема, за результатами виконання роботи мають практичне значення такі елементи наукової новизни:

- удосконалення методу субординування цілей у сфері енергетики, економіки та екології, який на відміну від використовуваних включає умови досягнення поставлених цілей та їх компатибельності (взаємоузгодженості) (п. 2.1);

- розвинення структури, змісту системи управління енергетичними ризиками, яка, на відміну від існуючих, включає можливість ідентифікування та якісного оцінювання ймовірності настання ризиків, рівня їх впливу шляхом візуалізації результатів з метою позиціонування ризиків на полі матриці «ймовірність/вплив» що сприятиме встановленню їх пріоритетності за цими критеріями (с. 3.2);

- розроблення методу стимулювання енергоефективності, використання відновлювальних джерел енергії в економіці України з метою зниження рівня енергоспоживання в Україні (п. 4.1);

- удосконалення методу вартісного оцінювання рівня економічного ефекту від реалізування заходів із енергозбереження від впровадження поновлювальних джерел енергії, що застосовується на початкових етапах проектування відразу після встановлення добових обсягів споживання електричної та інших видів енергії, дозволяє визначити структуру місцевої (локальної) системи, потужності, види установок тощо, що, на противагу відомим, враховує рівень ефективності від використання комбінованої системи енергопостачання (п. 4.3);

- розроблення моделі компативільності (узгодженості) енергетичної інфраструктури з іншими складовими критичної інфраструктури України (інституційної та технологічної) з метою забезпечення безперебійної взаємодії між всіма ключовими елементами критичної інфраструктури України та підвищення рівня енергетичної, відповідно і економічної та національної безпеки країни в умовах євроінтеграції (п. 5.2);

- розвинення методу інтелектуалізації енергетичних систем України, який, на відміну від існуючих, базується на розподіленні мереж, відході від посередників та переході на пряму взаємодію із контрагентами, обробленні, аналізуванні масиву нефінансової інформації, що міститься в угодах, носить уніфікований вигляд, необхідний для учасників енергетичного ринку, представників фінансового сектору), застосуванні «Smart Grid» (електричної мережі, що включає оперативні, енергоощадні заходи, поновлювані джерела енергії, ресурси забезпечення енергоефективності тощо). Впровадження в Україні електронного керування параметрами електроенергії, виробництвом/розподіленням сприятиме реформуванню та подальшому гармонійному розвитку енергетичного сектору економіки України, у відповідності із європейськими регламентами і вимогами (п. 5.3);

- обґрунтування концептуальних засад системи управління розподіленням енергетичних ресурсів в Україні за блокчейн-технологією, що сприятиме децентралізуванню енергетичних трансакцій, генерування та постачання енергії на основі відновлювальних та традиційних джерел, дозволить вирішити проблему, значної відстані між місцями генерування енергії з відновлюваних джерел та промисловими центрами (основними її споживачами) (п. 5.3);

- удосконалення методу прогнозу загального кінцевого енергоспоживання України для прогнозування обсягів енергетичних ресурсів з метою використання його для побудови енергетичної політики, що, на противагу існуючим, враховує такі змінні як економічну кон'юнктуру та політичну ситуацію в країні (п. 5.4).

Окремі положення дисертаційної роботи Завербного А.С. були використані Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Львівською обласною державною адміністрацією, Департаментом економічної політики, ТЗОВ «ТВФ «Ніка», ТЗОВ «Сервіс» ПАТ «Стрийський завод КПО», ПрАТ «Львівський локомотиворемонтний завод», ПАТ «Південьзахіделектромережбуд», ДТЕК Добротвірська ТЕС, ПП «Галенерго», ТОВ «Електросвіт», ПрАТ «Запорізький автомобілебудівельний завод», ТОВ «Світовир», ПрАТ «Львівобленерго».

Для економічної науки мають теоретичну цінність такі елементи наукової новизни автора:

- розвинута і доповнена класифікація енергетичних балансів, яка на відміну від існуючої, доповнена додатковими ознаками: комплементарності (взаємодоповнення), за рівнем використання відновлювальних джерел енергії, за рівнем енергетичної безпеки та інноваційністю з метою ідентифікування рівня використання відновлювальних джерел енергії споживачами енергетичного ринку та подальшому стимулюванню щодо гармонійного розвитку використання відновлювальної енергетики виробниками й споживачами (п. 1.1);

- доповнена класифікація диверсифікування енергетичних ресурсів та напрямків їх постачання, яка відмінна від існуючої тим, що доповнена за класифікаційною ознакою «за етапами реалізування» «поточним» (за умови миттєвого реагування на заміну енергетичного ресурсу), існуючий вид «застосування інноваційних технологій перероблення, використання енергетичних носіїв» «транспортування», яке також може бути предметом для диверсифікування постачання; за класифікаційною ознакою «за базами

НДДКР» – «розроблення інноваційних енергетичних послуг», за класифікаційною ознакою «за напрямками реалізування» - «змішаним», яке поєднує всі зазначені види (п. 1.1).

Повнота викладу положень, висновків та рекомендацій дисертації в опублікованих наукових працях

За результатами виконання дисертаційної роботи автором опубліковано 105 наукових праць: 11 монографій (в т.ч. одна одноосібна), 29 статей у наукових фахових виданнях України, з них 7 – у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних (включаючи 1 у виданні Web of Science), 2 – у наукових періодичних виданнях інших держав, 56 тез доповідей на науково-практичних конференціях, 4 статті, які додатково відображають результати дисертації, 3 навчальні посібники. Загальний обсяг публікацій – 91,01 друк. арк., з яких 83,73 друк. арк. належать особисто автору. Окрім того, наукові публікації дисертанта мають широку географію та разом з авторефератом повною мірою відображають зміст дисертаційної роботи. Огляд публікацій автора дозволяє зробити висновок про повноту викладу основних наукових положень його дисертаційного дослідження у науковій літературі. Кількість публікацій є достатньою для висвітлення відповідно до вимог результатів дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.

Відповідність теми дисертації профілю спеціальності

Дисертація виконана державною українською мовою, якою автор володіє у професійному плані на високому рівні. Стиль дисертації відповідає вимогам, що висуваються до наукових праць такого рівня, а також відзначається логічністю, послідовністю, системністю й обґрунтованістю. Структура дисертації цілком узгоджується з її назвою, метою і завданнями дослідження. Зміст та результати роботи відповідають профілю спеціальності 08.00.03 - економіка та управління національним господарством.

Зауваження до дисертаційної роботи та дискусійні положення

До зауважень та дискусійних положень дисертаційної роботи слід віднести такі:

1. Потребують уточнення взаємозв'язки між різними елементами на рисунках (рис. 2.2 (с. 103), рис. 2.8 (с. 116) і рис. 2.10 (с. 125)).

2. В дисертаційній роботі автор пропонує цілі енергетичної політики України (с. 124-126), проте не деталізує економічний зміст даних цілей.

3. На основі аналізу митної статистики автором зроблено висновки про вугільну імпортозалежність українських енергетичних компаній, наведено структуру енергетичних компаній-імпортерів, з яких на 6 організацій припадає 70 % всього обсягу імпорту (с. 164-165). Доцільним, на нашу думку, є розроблення пропозицій щодо усунення недоліків високого рівня монополізму ринку даного енергетичного продукту.

4. Автором досліджено динамічний розвиток енергетичних бірж в окремих країнах, однак недостатньо уваги приділено роз'ясненню переваг їх застосування в українській енергетиці (с. 199-200).

5. Характеризуючи інтереси стейкхолдерів енергетичного ринку України в умовах євроінтеграції (с. 221, табл. 3.9), доцільно було би детальніше зупинитися на таких суб'єктах енергетичного ринку України як міжнародні організації, оскільки саме вони здійснюють моніторинг виконання зобов'язань, які взяла на себе Україна в енергетичному секторі і при цьому не завжди їх виконує повною мірою та згідно обумовлених термінів.

6. Автором досліджуються основні види стратегій реагування на енергетичні ризики (с. 227, рис. 3.20). Однак потребують уточнення стосовно використання їх в енергетичній сфері України стратегії передачі (передавання, трансферу) та прийняття ризику.

7. В роботі наведено фінансові інструменти електроенергетичного ринку України (с. 251, табл. 3.14). Доцільним було би розвинути дослідження щодо їх використання за умов реформування енергетичного ринку в умовах євроінтеграції.

Загалом, вищезазначені зауваження не применшують наукової та практичної цінності результатів дослідження і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Загальна оцінка дисертації, її відповідності існуючим вимогам та висновки

Дисертаційна робота Завербного А.С. «Економічна політика України в сфері енергетики в умовах євроінтеграції» є завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням, що висвітлює актуальну проблему і має вагомим теоретичне та практичне значення. Тема роботи, її зміст, об'єкт і предмет дослідження, а також положення та висновки відповідають паспорту спеціальності 08.00.03 - економіка та управління національним господарством. У дисертаційній роботі містяться раніше незахищені наукові положення.

Текст автореферату повною мірою відповідає змісту дисертаційної роботи. Отримані результати дослідження є вирішенням наукової проблеми розроблення концептуальних, теоретико-методологічних і методико-прикладних засад формування економічної політики України в сфері енергетики в умовах євроінтеграції.

Таким чином, за результатами вищенаведеного слід констатувати, що дисертація є завершеною науково-дослідною роботою та за своїм змістом і структурою відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України, які висуваються до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук, у тому числі п. 9, 10, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», який затверджений Постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24.07.2013 р. Це дає можливість стверджувати, що автор дисертаційної роботи Завербний Андрій Степанович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 - економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент,

директор інституту економіки та менеджменту
Івано-Франківського національного
технічного університету нафти і газу,
доктор економічних наук, професор

Підпис(и) *Дзьоба О.Г.*
Підписуючий
Учбовий секретар ІФНТМ *В. Процьок*
« 20__ р.

Дзьоба О.Г.